

PIRKAN OPISTON MUSIIKKIOPISTO

OPETUSSUUNNITELMA

TAITEEN PERUSOPETUKSEN

MUSIIKIN LAAJA OPPIMÄÄRÄ

PIRKAN
OPISTO

SISÄLTÖ

TAITEEN PERUSOPETUS PIRKAN OPISTOSSA	4
Toiminta-ajatus	4
Arvot.....	4
Oppimiskäsitys	4
MUSIIKKIOPISTO	5
Toimintakulttuuri	5
Oppimisympäristö.....	6
Työtavat	7
OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET- KÄSIKIRJAT	7
Käsikirja oppilaalle	7
Käsikirja vanhemmalle	8
Käsikirja opettajalle ja tilaa muistiinpanoille	9
OPETUKSEN LAAJUUS JA RAKENNE	10
Varhaisiän musiikkikasvatus	10
Perusopinnot.....	10
Opintokokonaisuudet ja laajuudet	11
Syventävät opinnot	11
Opintokokonaisuudet ja laajuudet	11
Elinikäinen oppiminen	11
OPINTOKOKONAISUUDET	12
Instrumenttiopinnot	12
Tavoitteet.....	12
Sisällöt	12
Henkilökohtaiseen opetukseen käytettävä aika	12
Oma työskentely	13
Tavoitteet.....	14
Sisällöt	14
Yhteismusisointi	14
Tavoitteet.....	14
Sisällöt	14
Musiikin hahmottaminen.....	15
Tavoitteet.....	15
Sisällöt	15
OPPIMISEN ARVIOINTI	16

Sanallinen arviointi	16
Todistukset.....	16
Perusopintojen todistus.....	16
Päätötodistus.....	16
OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	17
Läsnäolo	17
OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN.....	17
OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET.....	17
YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA	18
TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN.....	19

Musiikin hahmottamisen ja instrumenttiopintojen tavoitteet ja sisällöt on kuvattu erillisissä asiakirjoissa.

Laadittu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaan (OPH Määräykset ja ohjeet 2017:12a).
Hyväksytty Pirkan opiston jaostossa 25.4.2024.

TAITEEN PERUSOPETUS PIRKAN OPISTOSSA

Toiminta-ajatus

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Sen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Arvot

Taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Taiteen perusopetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä. Opetuksen lähtökohtana ovat kullekin taiteenalalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Taiteen perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

Oppimiskäsitys

Taiteen perusopetuksessa oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia. Taiteen perusopetuksessa oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kaikilla taiteenaloilla kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkeava ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

MUSIIKKIOPISTO

Toimintakulttuuri

Musiikkiopisto tarjoaa laajan oppimäärän mukaista opetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille Nokiolla, Pirkkalassa, Lempäälässä ja Vesilahdessa. Myös aikuiset voivat opiskella musiikkiopistossa. Opetus järjestetään pääsääntöisesti oppilaan omalla paikkakunnalla. Osa opiston ryhmistä kokoontuu naapurikunnassa. Konserteissa ja tapahtumissa oppilaat, opettajat ja vanhemmat kokoontuvat yhteen. Seudullisen oppilaitoksen luonne näkyy sekä oppilaan opintopolussa että opettajan työssä. Laajalla alueella toimiminen asettaa vaatimuksia myös opetuksen suunnittelulle ja työyhteisön johtamiselle.

Koulutuspäällikkö vastaa opetuksen suunnittelusta ja arkikäytäntöjen organisoinnista. Johtamisen ja päätöksenteon tukena on musiikkiopiston johtotiimi, joka koostuu opettajien muodostamien ainekollegioiden puheenjohtajista. Johtotiimi kehittää musiikkiopiston toimintaa ja arvioi käytössä olevien työ- ja toimintatapojen toimivuutta. Rohkaisemme kaikkia yhteisön jäseniä avoimeen ja rakentavaan vuorovaikutukseen niin arkikäytäntöjen sujuvoittamisessa kuin opetuksen pitkäjänteisessä kehittämisessä.

Toimintakulttuurimme ytimessä ovat:

- Opettajien välinen yhteistyö
- Uudet ideat ja mahdollistaminen
- Osaamisen jakaminen ja näkyväksi tekeminen
- Yhteisöllisyys ja osallisuus
- Avoin ja aktiivinen toiminta eri verkostoissa

Kestävä tulevaisuus

Pirkan opisto on sitoutunut kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja on saanut kestävän kehityksen sertifikaatit vuosina 2017 ja 2019. Se tarkoittaa, että Pirkan opisto on sitoutunut ympäristötietoiseen toimintakulttuuriin hankinnoissaan, materiaalivalinnoissaan ja kierrätyksessä. Pirkan opistolle myönnettiin myös koko oppilaitoksen toiminnan kattava kestävän kehityksen oppilaitoksen sertifikaatti vuosille 2022–2025.

Kestävän kehityksen ekologiset, sosiaaliset, kulttuuriset ja taloudelliset ulottuvuudet näkyvät Pirkan opiston toimintakulttuurissa, opetuksen sisällöissä ja menetelmissä. Pirkan opisto toimii ympäristövastuullisesti noudattamalla lakeja ja määräyksiä, tekemällä hankintoja harkiten sekä kierrättämällä nuotteja ja muuta materiaalia. Musiikkiopisto tarjoaa oppilaille verkko-opetusta, lainasoittimia ja lisäksi käytämme digitaalisia alustoja vastuullisesti. Jäsenkuntien asukkaille tarjotaan helposti saavutettavia lähiharrastuksia.

Pirkan opisto pyrkii edistämään **työntekijöiden ja opiskelijoiden hyvinvointia**. Työhyvinvoinnin kehittäminen on yksi opiston strategisista painopisteistä. Musiikkiopiston opettajien hyvinvoinnin edistämiseksi kehitetään opetustiloja ja -välineitä. Opettajien osaamisesta huolehditaan ja opettajien osallistetaan opiston kehittämistyöhön. Opettajat voivat myös vaikuttaa omiin työaikoihinsa. Opistolla tehdään jatkuvasti töitä sen eteen, että opisto on jokaiselle terveellinen, turvallinen ja saavutettava työ-, opiskelu- tai harrastamispaikka.

Musiikkiopiston oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia edistetään ottamalla huomioon oppimisen erityistarpeet ja tavoitteet (henkilökohtainen opetussuunnitelma). Oppilaille tarjotaan myös erilaisia opintoja täydentäviä projekteja kuten viikonloppuleirejä, konserttimatkoja, kilpailuja, mestarikursseja ja yhteismusisointitapahtumia.

Pirkan opisto vaalii **kulttuurista kestävyttä**. Opistossa on halua vaalia omaa ja paikallista kulttuuriperintöä, mutta pysyä samalla avoimena ja oppimishalusena muita kulttuureja ja kulttuurien muuttumista kohtaan. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat toiminnan keskeinen arvopohja. Opisto tarjoaa elämyksiä, jotka eivät synny ostamisesta ja omistamisesta vaan yhdessä luomisesta, kokemisesta ja oppimisesta.

Taloudellinen kestävä kehitys tarkoittaa sitä, että opisto pitää yllä moninaista ja monipuolista opinto- ja harrastustarjontaa kaikenikäisille. Opisto tekee tiivistä yhteistyötä jäsenkuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Opisto jakaa yhteiset tilat muiden julkisen puolen toimijoiden kanssa, ja pyrkii näissä tilankäyttökumppanuuksissa kestäviin ja pitkäkestoisiin ratkaisuihin. Opintomaksut pidetään kohtuullisina ja erityisryhmille opintoja sekä harrastuksia tarjotaan edullisemmin. Pirkan opisto ei tavoittele voittoa, mutta pitää huolta, että se käyttää yhteisiä varoja ja kurssimaksutuottoja viisaasti sekä opiskelijoiden että toimialueen hyväksi. Taiteen perusopetuksessa on käytössä vapaaoppilaspaikat, sisaralennus sekä huojennus lukukausimaksusta usean taideaineen oppilaille.

Oppimisympäristö

Musiikkiopiston opinnot alkavat henkilökohtaisessa ohjauksessa. Oppilaan ja opettajan välille syntyvä vuorovaikutussuhde on oppilaan oppimisympäristön perusta. Taitojen karttuessa oppimisympäristö laajenee konserttien, yhteismusisoinnin ja ryhmäopetuksen myötä.

Opetus toteutuu pääasiassa yhteiskäytössä olevissa tiloissa, mutta myös opiston omia opetustiloja hyödynnetään. Opetustilojen suunnittelussa pyrimme tuomaan oppilaita ja opettajia yhteen. Kohtaaminen osana arkea vahvistaa yhteisöllisyyttä ja mahdollistaa yhteistyön tekemisen matalalla kynnyksellä.

Toteutamme vuosittain opiston omia konsertteja ja tapahtumia. Lisäksi rohkaisemme oppilaita kuuntelemaan ja kokemaan taidetta monipuolisesti opiston ulkopuolella. Opetuksessa hyödynnämme teknologiaa. Kannustamme oppilasta laajentamaan oppimisympäristöään teknologian avulla myös omaehtoisesti.

Pirkan opistossa oppilailla ja opettajilla on mahdollisuus tehdä yhteistyötä eri taiteenalojen välillä. Lisäksi projektit oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden kanssa vahvistavat kokemusta musiikista yhteiskunnallisena ja sosiaalisena vaikuttajana.

Huolehdimme yhdessä siitä, että oppimisympäristöt ovat oppilaalle ja opettajalle turvallisia. Avoimella ja myönteisellä ilmapiirillä pyrimme rohkaisemaan ja innostamaan oppilaita kehittämään osaamistaan. Opettajamme uskaltavat asettua vuoroin myös oppijan asemaan emmekä pelkää epäonnistumista.

Työtavat

Musiikin opiskelussa keskeisessä osassa on kuuntelu ja kuuntelemisen taidon kehittäminen. Oppilas oppii aistimaan ja tulkitsemaan omaa sekä muiden tuottamaa ääntä. Erityisesti oman instrumentin sointiin ja sointiväriin syventyminen avaa ovia musiikin maailmaan.

- Miten ääni soi tilassa ja yhdessä muiden kanssa?
- Miten se välittyy kuulijalle?
- Millaisen tarinan se kertoo?
- Millaisia tunteita se herättää kuulijassa?

Erilaisten työtapojen tavoitteena on tarjota oppilaalle monipuolinen ja persoonallinen mahdollisuus ilmaista itseään. Oppilaitos ja opettajat huolehtivat yhdessä siitä, että monipuolinen työskentely ja eri työtapojen käyttö opetuksessa toteutuvat oppilaalle.

- Yksilöopetus
- Ryhmäopetus
- Oma työskentely ja itsenäinen harjoittelu
- Esiintyminen ja konsertit
- Teknologian hyödyntäminen
- Improvisaatio ja oman musiikin tekeminen
- Arviointi ja opinnäytteet

OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET- KÄSIKIRJAT

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla.

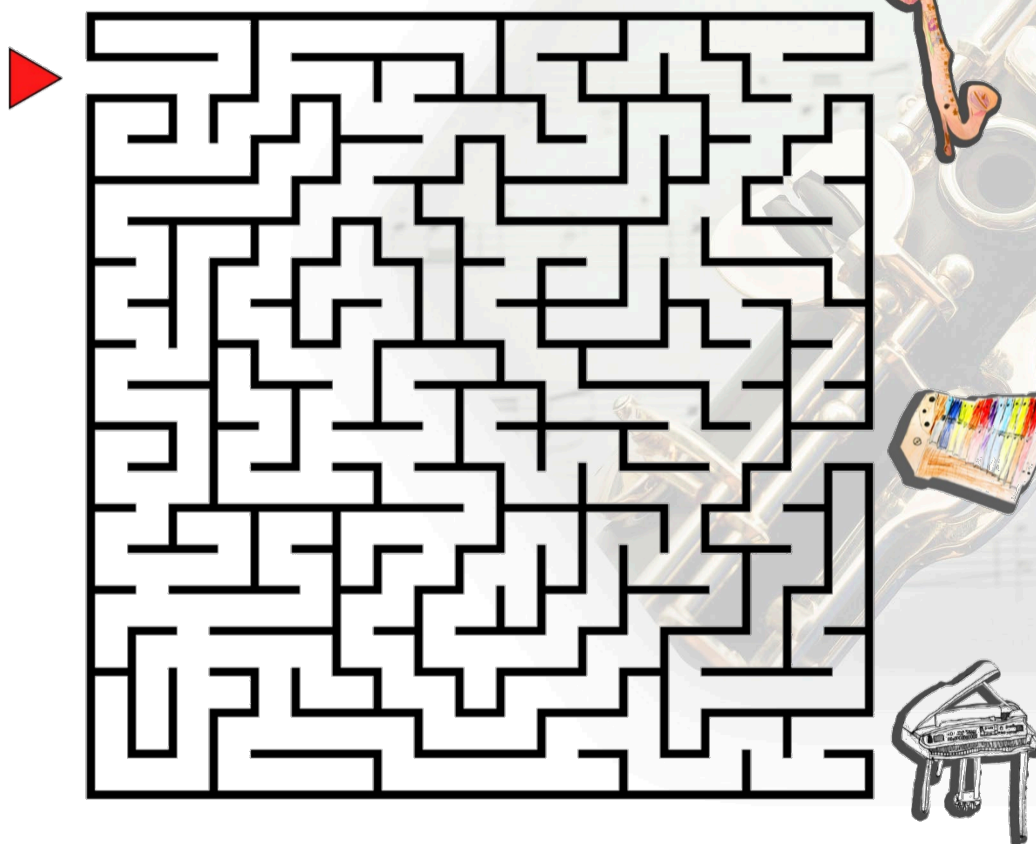
Käsikirja oppilaalle

Opetussuunnitelman sekä nettisivujemme sisältöjen avulla voit tutustua opintojen vaiheisiin ja sisältöihin. Oman opettajan johdolla pääset ensimmäisenä sisään musiikin harrastamiseen ja oman instrumentin saloihin. Pitkäjänteiseen opiskeluun ja oppimiseen kuuluu erilaisia vaiheita. Iloitse aina uusista taidoistasi matkan varrella!

Muistilista soitto- tai laulutunneille:

- Voit toivoa tunneilla itsellesi mieluisia kappaleita.
- Kerro omalle opettajalle oppimiseen liittyvistä tunteista ja kokemuksista. Silloin opettaja pystyy parhaiten olemaan tukenasi.
- Soitto- tai laulutunti on vain murto-osa soittamiseen käytettävästä ajasta. Suurimman työn teet itsenäisesti kotona.
- Pyydä harjoitteluun tarpeeksi apua ja neuvoja omalta opettajalta, jotta se sujuu hyvällä mielellä.

Oppiminen ja tavoitteeseen pääseminen voi käydä mutkan kautta!

Käsikirja vanhemmalle

Huoltajan tuki ja kiinnostus lapsen harrastusta kohtaan on tärkeää. Seuraa lapsen tai nuoren taitojen ja osaamisen kehittymistä, anna kehuja ja kannusta. Lapselle maailman paras tuki tulee kotoa. Kannustusta tarvitaan myös silloin, kun motivaatio on kateissa tai tekeminen ei suju. Yhteistyö kodin ja opettajan välillä auttaa aina haasteissa eteenpäin. Musiikkiopiston hallinto huolehtii opinto-ohjauksesta, opintopolun ja opetustarjonnan suunnittelusta, oppimisen haasteisiin vastaamisesta ja erityistarpeiden huomioimisesta. Voit olla yhteydessä koulutuspäällikköön kaikessa askarruttavassa asiassa matalalla kynnyksellä.

Harrastaminen musiikkiopistossa ei ole vain "jättö treeneihin". Valmistaudu etsimään kotiharjoittelulle sopivat hetket arjessanne. Kannustamme vanhempia tulemaan tunneille mukaan ja tutustumaan oppilaan työskentelyyn opettajan kanssa. Tämän jälkeen soitto- tai laulutunnin kuulumisia on entistä helpompi kysyä kotona. Opintojen alussa olet lapselle parhaiten avuksi, kun otat harjoittelua varten valmiiksi esille soittimen sekä muut välineet ja osallistut kotiläksyjen läpikäyntiin.

- Ottakaa jo ensimmäiset uudet taidot osaksi perheen arkea ja juhlaa.
- Kaikenlaista musiikkia voi kuunnella kotona yhdessä lapsen kanssa.
- Tutustukaa lähialueenne musiikkitarjontaan ja menkää yhdessä konserttiin.
- Ota lapsen oman opettajan kanssa puheeksi kaikki harrastukseen vaikuttavat asiat.
- Harjoittelussa valttia ovat toistuvat rutiinit päivittäin. Etsikää siis harjoittelulle sopivat hetket arjen keskellä. Yksi harjoittelukerta ei korvaa pitkäjänteistä työtä.
- Harjoitteluajan pituus riippuu oppilaan ikä- ja taitotasosta. Oma opettaja tarjoaa ohjeita ja vinkkejä hyviin harjoittelurutiineihin!

Käsikirja opettajalle ja tilaa muistiinpanoille

Opettajan työ on luonteeltaan luovaa, kuuntelevaa ja eläytyvää. Yhteinen opetussuunnitelma ohjaa ja tarjoaa tukea opetustyöhön. Lukuvuoden aikana opettaja suunnittelee oman oppilaan tai ryhmän opetusta opetussuunnitelman asettamien tavoitteiden pohjalta. Myös opetussisältöjen ja –menetelmien kehittäminen on opettajan työtä. Opetussuunnitelmamme rohkaisee kokeilemaan uutta ja tekemään yhteistyötä kollegoiden kanssa.

- Tulkitse itse opetussuunnitelmaa ja toteuta omannäköistäsi pedagogiikkaa
- Kerro oppilaillesi aktiivisesti opintojen sisällöistä ja tavoitteista
- Yhteistyö oppilaan kanssa onnistuu parhaiten yhteistyönä. Ota perhe ja opiston hallinto mukaan haastaviin tilanteisiin!

Omia muistiinpanoja:

- Mitä ajatuksia opetussuunnitelma herättää?
- Mitä ideoita opetussuunnitelma tarjoaa opetukseesi?
- Millä keinoilla voit oppilaiden kanssa saavuttaa oppimiselle asetettuja tavoitteita?

OPETUKSEN LAAJUUS JA RAKENNE

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopinnot 800 tuntia ja syventävät opinnot 500 tuntia. Tunnin laskennallinen kesto on 45 minuuttia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa arvioitua oppimiseen käytettävää aikaa. Osa oppimisesta tapahtuu varsinaisten oppituntien ulkopuolella ja itsenäisenä työskentelynä.

Opintojen laajuus on osoitettu Pirkan opistossa syksystä 2024 lähtien myös opintopistein, jolloin oppilaan 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Uudistuksen myötä saavutettu osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa aiempaa paremmin. Lisäksi oppilaalla on mahdollisuus seurata omia opintoja opetushallituksen ylläpitämässä Oma Opintopolku -palvelussa. Opintosuoritusten tallentaminen palveluun vahvistaa taiteen perusopetuksen asemaa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ja tuo opetuksessa saavutetut tiedot ja taidot näkyväksi muissa koulutusmuodoissa hankitun osaamisen rinnalla. Suoritusten siirto Oma Opintopolkuun on taiteen perusopetuksen järjestäjille vapaaehtoista ja edellyttää aina oppilaan tai alaikäisen oppilaan huoltajan antamaa suostumusta.

Musiikin opintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen oppilaan valitseman instrumentin perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opintoja täydentävät musiikin hahmottamisen taidot sekä yhteismusiisointi. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista.

Pirkan opisto tarjoaa musiikin laajan oppimäärän opetuksen lisäksi varhaisiän musiikkikasvatusta sekä vapaan sivistystyön musiikin kursseja.

Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatus (esimerkiksi muskariryhmät) on tavoitteellista, pääasiassa alle kouluikäisille suunnattua ryhmäopetusta. Opetus etenee ikätasoisesti 3 kuukauden ikäisestä 6 ikävuoteen asti. Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on tarjota lapsille musiikillisia elämyksiä, tukea lapsen luovuutta ja itseilmaisua. Se antaa virikkeitä ja valmiuksia jatkuvan musiikkiharrastuksen syntymiseen.

Varhaisiän musiikkikasvatus tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsi kuuntelee, kokee ja ilmaisee itseään musiikin ja leikin keinoin. Samalla lapsi oppii hahmottamaan musiikin peruskäsitteitä. Opetukseen sisällytetään myös muita taiteita yhdistämällä musiikkiin draaman, liikkeellisen ilmaisun ja kuvataiteiden työtapoja. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä myös instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta.

Perusopinnot

Taiteen perusopetuksen perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilas musiikin tavoitteelliseen opiskeluun ja musiikillisten taitojen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan musiikin perusopinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua.

Lapsilla ja nuorilla perusopintojen kesto on 8–9 vuotta. Aikuisien opinnoissa oma työskentely korostuu ja painottuu. Opiskeluun käytettävä aika on aikuisilla merkittävästi lyhyempi (keskimäärin 5 vuotta). Koulutuspäällikkö voi myöntää oppilaan ja opettajan toiveesta opinnoille lisäaikaa perustellusta syystä tai pidemmästä poissaolosta johtuen. Tällöin laaditaan yhdessä suunnitelma opintojen loppuun saattamiselle.

Opintokokonaisuudet ja laajuudet

Musiikin perusopinnot jakaantuvat neljään opintokokonaisuuteen:

Perusopinnot		
Opintokokonaisuudet	Oppimiseen käytetty aika tunteina (laskennallinen laajuus)	Opintopisteet
Instrumenttiopinnot Opintovuodet 1-9	280	10,5
Oma työskentely	140	5
Yhteismusisointi	180	6,7
Musiikin hahmottaminen Muha 1-4 (aloitus aikaisintaan 9v)	200	7,4
Yhteensä	800	29,6

Syventävät opinnot

Taiteen perusopetuksen syventävien opintojen tarkoituksena on aiempien opintosisältöjen laajentaminen tai painottaminen. Syventävien opintojen aikana oppilas valmistaa omien kiinnostuksen kohteittensa mukaisen lopputyön. Syventävien opintojen kesto on 3–4 vuotta.

Opintokokonaisuudet ja laajuudet

Musiikin syventävät opinnot jakaantuvat neljään opintokokonaisuuteen:

Syventävät opinnot		
Opintokokonaisuudet	Oppimiseen käytetty aika tunteina (laskennallinen laajuus)	Opintopisteet
Instrumenttiopinnot Opintovuodet 1-4	170	6,3
Oma työskentely	80	3
Yhteismusisointi	100	3,7
Musiikin hahmottaminen Muha 5-7	150	5,5
Yhteensä	500	18,5

Elinikäinen oppiminen

Pirkan opisto tarjoaa musiikin vapaan sivistystyön kursseja kaikenikäisille. Opetus perustuu oppilaan omiin tavoitteisiin. Elinikäisessä oppimisessa huomioidaan vahvasti yksilölliset ominaisuudet ja taidot, joihin eletty elämä vaikuttaa. Pienten lasten musiikinopetuksessa pyritään leikinomaiseen toimintaan. Nuorille musiikki antaa työvälineitä identiteetin ja ilmaisun kehittämiseen sekä tunteiden säätelyyn. Opetus toteutuu ryhmässä tai yksilöopetuksessa.

OPINTOKOKONAISUUDET

Instrumenttiopinnot

Opintojen alussa oppilas tutustuu omaan pääinstrumenttiin ja kehittää opettajan ohjauksessa sen hallintaa ja perustaitoja. Soitto- tai laulutunneilla käydään viikoittain oman opettajan kanssa. Instrumentista riippuen opetuksessa voivat painottua joko klassisen musiikin tai rytmimusiikin sisällöt.

Instrumenttikohtaiset tavoitteet ja sisällöt on kuvattu erillisissä asiakirjoissa. Opettajien muodostamat ainekollegiot huolehtivat eri instrumenttien opintopolkujen kehittämisestä ja päivittämisestä lukuvuosittain.

Syventävien opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä johonkin syvennettyyn osaamiseen. Oppilas päättää lopputyön toteutustavasta ja tavoitteista yhteistyössä opettajan kanssa. Lopputyöohjeet ovat apuna opintojen suunnittelussa.

Tavoitteet

- Instrumentin hallinta
- Esiintymisvalmiudet
- Ohjelmiston hallinta
- Oman musiikin tuottaminen
- Edellytykset elinikäiselle musiikin harrastamiselle

Sisällöt

Soittajien opintokokonaisuus koostuu seuraavista osista:

- Perusopintojen alkeet
- Perusopintojen opinnäyte 1
- Perusopintojen opinnäyte 2
- Perusopintojen opinnäyte 3
- Syventävien opintojen lopputyö

Laulajien opintokokonaisuus koostuu seuraavista osista:

- Perusopintojen alkeet
- Perusopintojen laulunäytteet 1 ja 2 (lapset ja nuoret)
- Perusopintojen opinnäyte 1
- Perusopintojen opinnäyte 2
- Syventävien opintojen lopputyö

Henkilökohtaiseen opetukseen käytettävä aika

Oppilaan yksilöopetuksen määrä kasvaa opintojen edetessä. Henkilökohtaisen opetuksen määrästä voidaan myös poiketa, mikäli se tukee oppilaan kehitystä ja tavoitteita. Syys- ja kevätlukukausi sisältävät kummatkin 16 viikoittaista opetuskertaa ja lisäksi oppilaiden yhteisen teemapäivän vuosittain.

SOITTOTUNTtien PITUUDET

Perusopinnot	Lapset ja nuoret	Opintovuodet keskimäärin	Aikuiset	Opintovuodet keskimäärin
Alkeet	30min	1.-2. vuosi	45min	1. vuosi
Opinnäyte 1 tehty	45min	3.-4. vuosi	45min	1.-2. vuosi
Opinnäyte 2 tehty	45min	5.-7. vuosi	45min	3.-4. vuosi
Opinnäyte 3 tehty	60min	8.-9. vuosi	60min	5.-6. vuosi
Syventävät opinnot	60min	10.-12. vuosi	60min	6.-8. vuosi

LAULUTUNTtien PITUUDET

Lauluopinnoissa lasten ja nuorten aloitusikä on aikaisintaan 9v. Aikuisten opinnot ohjataan aloittamaan 14-16 -vuotiaana äänenmurroksen jälkeen.

Perusopinnot	Lapset ja nuoret	Opintovuodet keskimäärin	Aikuiset	Opintovuodet keskimäärin
Alkeet	30min	1.-2. vuosi	45min	1. vuosi
Laulunäytteet 1 ja 2 tehty	45min	3.-4. vuosi	45min	1.-2. vuosi
Opinnäyte 1 tehty	45min	5.-7. vuosi	45min	3.-4. vuosi
Opinnäyte 2 tehty	60min	8.-9. vuosi	60min	5.-6. vuosi
Syventävät opinnot	60min	10.-12. vuosi	60min	6.-8. vuosi

OPINNÄYTTEIDEN JA LOPPUTYÖN VALMISTELUUN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Soittajat	Säestys tai muu valmentava opetus
Opinnäyte 1	1 x 45min
Opinnäyte 2	2 x 45min
Opinnäyte 3	3 x 45min
Lopputyö	4 x 45min

Laulajat	Säestys tai muu valmentava opetus
Laulunäytteet 1 ja 2	1 x 45min
Opinnäyte 1	2 x 45min
Opinnäyte 2	4 x 45min
Lopputyö	6 x 45min

SIVUINSTRUMENTTI

Halutessaan oppilas voi täydentää osaamistaan käymällä myös toisen instrumentin tunneilla. Järjestämistapa ja saatavuus voivat vaihdella vuosittain. Sivuinstrumenttitunteja voi hakea, kun omassa soittimessa on suoritettuna opinnäyte 2 tai vastaavasti laulussa opinnäyte 1. Sivuinstrumentin opetusta on tarjolla 30 minuuttia 14 kertaa lukukaudessa. Opetuksesta peritään ylimääräinen maksu.

Oma työskentely

Musiikin tekemisessä yhdistyvät motorinen taito ja sisäinen ajattelu. Molempien kypsyminen vaatii aikaa sekä pitkäjänteistä ja säännöllistä harjoittamista. Musiikin opiskelu perustuu suurimmaksi osaksi oppituntien ulkopuolella tapahtuvaan itsenäiseen työskentelyyn, jota opettajat tunneilla ohjaavat.

Tavoitteet

- Itsenäisen työskentelyn oppiminen
- Esiintymistaidon kehittäminen
- Oman oppimisen havainnointi
- Tavoitteiden asettaminen
- Omaehtoinen taiteen tekeminen ja kokeminen
- Itsearviointin kehittyminen
- Edellytykset elinikäiselle musiikin harrastamiselle

Sisällöt

- Omaehtoinen musisointi
- Musiikin kuuntelu
- Konserttikäynnit
- Esiintyminen
- Ohjelmiston suunnittelu ja tuntemus
- Opinnäytteisiin ja lopputyöhön valmistautuminen

Yhteismusisointi

Oppilas osallistuu yhteismusisointiin omien soitto- tai laulutaitojen mukaisesti opintojen alusta alkaen instrumenttikohtaisissa aineopetussuunnitelmissa kuvatulla tavalla. Yhteismusisointiin voi sisältyä esimerkiksi duosoittoa oman opettajan kanssa, opiston orkesterit, lauluryhmät tai muut yhteiset projektit. Opetusta on tarjolla omalla tai naapuripaikkakunnalla viikoittain tai periodimuotoisesti.

Musiikkiopiston aikuisopiskelijoilla on mahdollisuus käydä yhden lukuvuoden ajan maksutta Pirkan opiston tanssikoulun tarjoamilla kursseilla. Näin opiskelijat voivat tutustua myös toisen taiteenalan ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.

Tavoitteet

- Muiden kuuntelu
- Musisointi osana ryhmää
- Esiintyminen
- Ryhmätyöskentely
- Oppia oma rooli musiikin kokonaisuudessa
- Monitasoisen sävelkudoksen ymmärtäminen ja kokeminen
- Edellytykset elinikäiselle musiikin harrastamiselle

Sisällöt

Perusopinnot 180h

- Yhteismusisointi 1
- Yhteismusisointi 2
- Yhteismusisointi 3
- Yhteismusisointi 4
- Yhteismusisointi 5

Perusopinnoissa opintokokonaisuus pyritään jakamaan vähintään viidelle eri opiskeluvuodelle. Oppimiseen käytetty aika on lukuvuoden aikana keskimäärin 36h.

Syventävät opinnot 100h

- Syventävä yhteismusisointi

Syventävissä opinnoissa oppimiseen käytetty aika pyritään jakamaan koko syventävien opintojen ajalle.

Musiikin hahmottaminen

Musiikin hahmottamisen opintojen on tarkoitus tukea instrumenttiopintoja, luoda edellytyksiä elinikäiselle musiikin harrastamiselle sekä kehittää musiikillisia ryhmätyöskentely- ja vuorovaikutustaitoja. Opetukseen sisältyy sekä länsimaisen taidemusiikin että rytmimusiikin aihepiirejä. Musiikin hahmotusaineiden tunneilla voidaan hyödyntää oppilaiden omia soittimia ja soittomateriaalia. Teknologian hyödyntäminen ja eri aihealueisiin liittyvät musiikkisovellukset kehittävät musiikillisia taitoja ja rohkaisevat omien sävellysten tekemiseen.

Laajan oppimäärän opintoihin sisältyy osallistuminen musiikin hahmottamisen ryhmäopetukseen. Lapset ja nuoret ohjataan musiikin hahmottamisen tunneille aikaisintaan 9 vuoden iässä. Aikuiset ohjataan aloittamaan opinnot heti ensimmäisenä opiskeluvuonna.

Tavoitteet

- Opitut asiat tukevat oppilaan instrumenttitaitoja
- Edellytykset elinikäiselle musiikin harrastamiselle
- Kehittää musiikillisia ryhmätyöskentely- ja vuorovaikutustaitoja
- Rohkaista oman musiikin tekemiseen
- Musiikkiteknologian hyödyntäminen
- Musiikin hahmottaminen ilmiönä ja taiteenlajina

Sisällöt

Opintokokonaisuuteen kuuluvaa opetusta on tarjolla viikoittain sekä periodimuotoisesti. Osa oppilaan opinnoista voidaan suorittaa myös itsenäisesti tai muuhun opetukseen integroiden. Erityisesti aikuisten opetuksessa voidaan hyödyntää verkko-opetuksen mahdollisuuksia.

Opintokokonaisuus koostuu seuraavista osista:

Perusopinnot

- Musiikin hahmottaminen 1 *Muhan perusteet*
- Musiikin hahmottaminen 2 *Tyylit ja soittimet*
- Musiikin hahmottaminen 3 *Historia ja konserttikäytännöt*
- Musiikin hahmottaminen 4 *Säveltäminen ja esityskäytännöt*

Syventävät opinnot

- Musiikin hahmottaminen 5 *Syventäminen ja oma ilmaisu*
- Musiikin hahmottaminen 6 *Soinnut ja harmonia*
- Musiikin hahmottaminen 7 *Lopputyöhön valmistautuminen*

OPPIMISEN ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan opintojen edistymistä. Arviointi on luonteeltaan oppimiseen kannustavaa ja oppilaan kehitystä tukevaa. Arviointi tekee näkyväksi opittuja taitoja ja auttaa oppilasta asettamaan itselleen uusia tavoitteita. Musiikin opiskelussa arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen. Oppilaan itsearviointitaitoja pyritään vahvistamaan ja oppilasta perehdytetään arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Arviointi perustuu opintokokonaisuuksille asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin. Tavoitteena on oppimisen ja musisoinnin ilon säilyttäminen, myönteinen suhde omaan muusikkouteen sekä realistinen käsitys omista musiikillisista kyvyistä.

Musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat:

- Esittäminen ja ilmaiseminen
- Oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- Säveltäminen ja improvisointi

Sanallinen arviointi

Perusopintojen aikana oppilas saa sanallisen arvion instrumenttiopintojen opinnäytteiden yhteydessä sekä musiikin hahmottamisen opintokokonaisuuden päätteeksi. Syventävien opintojen aikana oppilas saa sanallisen arvion lopputyön toteutuksesta sekä musiikin hahmottamisen opintokokonaisuuden päätteeksi. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

INSTRUMENTTIOPINTOJEN OPINNÄYTTEIDEN JA LOPPUTYÖN ARVIOINTIRYHMÄT

Soittajat	Laulajat	Kokoonpano
Opinnäyte 1	Lasten laulunäytteet 1 ja 2	oma opettaja + kollega
Opinnäyte 2	Opinnäyte 1	oma opettaja + 1–2 kollegaa
Opinnäyte 3	Opinnäyte 2	oma opettaja + 2 kollegaa
Lopputyö	Lopputyö	oma opettaja + 3 kollegaa

Todistukset

Perusopintojen todistus

Oppilas saa perusopintojen todistuksen suoritettuaan kaikki perusopintojen opintokokonaisuudet. Todistus sisältää sanallisen arvion oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Painotus on oppilaan vahvuuksissa.

Päättötodistus

Oppilas saa päättötodistuksen suoritettuaan sekä perusopinnot että syventävät opinnot. Todistus sisältää sanallisen arvion oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä syventävien opintojen aikana suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Painotus on oppilaan vahvuuksissa.

OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioituksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

Läsnäolo

Tavoitteellisessa taiteen perusopetuksessa on läsnäolevöllisyys (75 % tunneista). Poissaolosta on ilmoitettava etukäteen omalle opettajalle. Pitkäaikaisesta poissaolosta ja todennäköisestä kestosta sovitaan tapauskohtaisesti. Oppilas ei ole oikeutettu saamaan takaisin oppitunteja, jotka ovat peruuntuneet hänen oman poissaolonsa vuoksi. Opettajan sairastuessa tunnit pyritään korvaamaan oppilaalle ennen lukukauden loppua. Jatkuva poissaolo tunneilta ilman hyväksyttävää syytä johtaa opinto-oikeuden menettämiseen.

OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaaviksi. Tällaisia tapauksia voivat olla esimerkiksi siirtyminen toisesta taiteen oppilaitoksesta tai toisesta taiteen alasta ja opintojen täydentäminen osaamisen tunnustamisen jatkeeksi. Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan taitotaso tai toimintarajoitteet huomioiden. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, mahdolliset tukitoimet, aiemmat suoritukset ja arviointimenettely. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan.

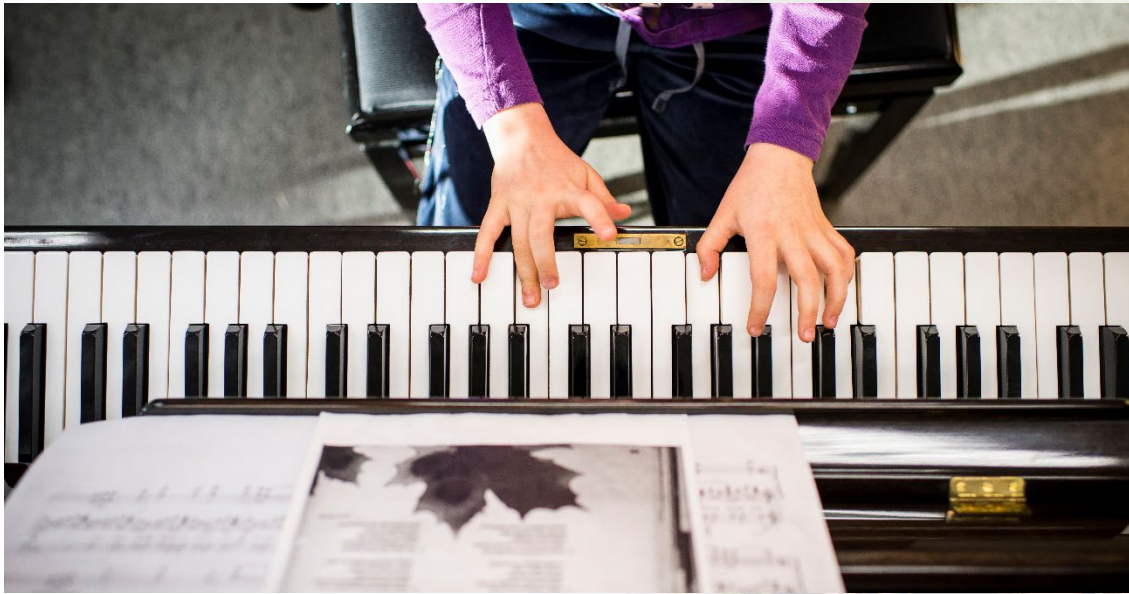
OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Haku aika musiikkiopistoon on huhtikuussa. Oppilasvalinnat tehdään ilmoittautumisten ja soitintoiveiden perusteella. Opintojen sisällöstä ja kulusta kerrotaan etukäteen avoimesti sekä hakijalle että hakijan perheelle. Pyrimme tarjoamaan jokaiselle hakijalle harrastusmahdollisuuden Pirkan opistossa joko taiteen perusopetuksen tai vapaan sivistystyön opinnoissa. Jokaisella paikkakunnalla on käytössä rajoitettu opetustuntimäärä, joka voi vaihdella vuosittain. Aikuishakijoille myönnetään opiskeluoikeus, mikäli vapaita paikkoja lasten ja nuorten oppilaaksi ottamisen jälkeen on.

Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana seurataan oppilaan musiikillisia ja motorisia valmiuksia, sekä motivaatiota ja edellytyksiä laajan oppimäärän opintojen suorittamiseen kokonaisuudessaan. Oppilaalla on mahdollisuus tutustua valittuun soittimeen ja jakaa kokemuksia oppimisesta oman opettajan kanssa. Opettaja tarjoaa oppilaalle ja perheelle tulevien tietoa opintojen sisällöstä. Ensimmäisen vuoden opintoihin sisältyy pienimuotoinen esiintyminen, jonka jälkeen päätetään opintojen jatkamisesta sopivan instrumentin parissa.

Toiselta paikkakunnalta muuttavan oppilaan on mahdollista jatkaa musiikin laajan oppimäärän opintoja Pirkan opistossa joustavasti ja taitotasolleen sopivissa ryhmissä. Vapaita oppilaspaikkoja voi tiedustella myös kesken lukuvuoden.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Opintojen sisällöstä kerrotaan avoimesti ja saavutettavasti opiston nettisivuilla. Vanhempien ja oppilaiden illassa sekä oppilaskirjeissä opisto jakaa tietoa opinnoista ja lukuvuoden kulusta. Oma instrumenttiopettaja tutustuttaa opintojen alussa myös huoltajat musiikin tavoitteelliseen opiskeluun ja oppilaan tulevaan opintopolkuun. Opiston toiminta tulee tutuksi yleisölle avoimissa konserteissa ja tapahtumissa läpi vuoden. Soitto- tai laulutunnit sekä opinnäytteet ovat avoimia oppilaan läheisille. Oman opettajan lisäksi koulutuspäällikkö ja musiikin sihteeri ovat apuna opinto-ohjauksessa.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista seuraavin tavoin:

- Yksilö- ja ryhmäopettajat antavat oppilaalle jatkuvaa palautetta oppimisesta, opintojen etenemisestä ja suorituksista.
- Oma opettaja keskustelelee oppilaan ja perheen kanssa opintojen vaiheista ja tulevista tavoitteista.
- Oppilas saa suoritettujen opinnäytteiden ja lopputyön arvioinnin kotiin sähköpostitse.
- Oppilas voi halutessaan pyytää opintosuoriteotteen tehdyistä opinnoista sihteeriltä.
- Kesäkuussa ohjaamme oppilaat suoraan heille suunniteltuihin ryhmiin ja opintokokonaisuuksiin tulevaa lukuvuotta varten
- Lopputyöohje käydään läpi oman opettajan kanssa syventävien opintojen alussa. Ohjeen avulla voi yhdessä suunnitella viimeisten opiskeluvuosien sisältöjä.

Oppisisältöjä toteutetaan yhteistyönä muiden taiteenalojen, oppilaitosten ja toimijoiden kanssa. Vierailut erilaisiin kulttuurikohteisiin ja konsertteihin ovat tärkeä osa oppimista. Musiikkiopiston oppilaita kannustetaan osallistumaan lisäksi erilaisiin tapahtumiin ja kesäleireille. Pirkan opisto tuottaa opetuksen ohella kulttuuripalveluita järjestämällä omia konsertteja ja tapahtumia. Esitystoiminta vahvistaa toimintaympäristön paikallisia erityispiirteitä.

TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Toiminnan kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Olennaista on hyvä johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Apulaisrehtorin, koulutuspäällikön, suunnitteluopettajien ja opettajien kehittämistyöhön varattu työaika tukee laadukkaan ja vaikuttavan opetuksen järjestämistä. Taiteen perusopetuksen tiimin jäsenet vastaavat omien taiteenalojensa opetuksen taiteellispedagogisesta linjasta sekä opetuksen kehittämis- ja laatutyöstä yhteistyössä opettajien kanssa. Taiteen perusopetuksessa toimivien opettajien osaamista hyödynnetään laaja-alaisesti eri opetussisältöjen kehittämistyössä. Pirkan opisto kannustaa ja tukee henkilöstön täydennyskoulutusta.

Taiteen perusopetus on olennainen osa Pirkan opiston toimintaa. Sen tunnettuutta ja arvostusta lisätään yhdessä toimien. Taiteen perusopetus on jatkuvaa toimintaa, jota voidaan tuoda monenlaisiin oppimisympäristöihin ja projekteihin kulloisenkin tarpeen ja tilanteen mukaan. Taiteen perusopetuksen toteuttaminen vaatii pitkäjänteistä suunnittelua, lasten ja nuorten maailman ajankohtaisten ilmiöiden seuraamista sekä oppilaiden kuuntelemista.

Toiminnan kehittämisessä hyödynnetään henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien sekä yhteistyötahojen palautetta, joka voi olla suullista tai kirjallista. Opettaja on oman työnsä kehittäjä. Oppimisympäristön, opetussisältöjen ja opetusmenetelmien kehittäminen tähtää vaikuttavuuden ja hyvinvoinnin lisääntymiseen. Pirkan opisto seuraa yhteiskunnallisia muutoksia ja vastaa uusiin tarpeisiin, joita voivat olla esimerkiksi erilaiset kehittämishankkeet, opetuspilotit ja yhteistyöverkostoissa toimiminen.

